

Άριστειδης Άντωνάς

Χωρίς άναπαριστώμενο

Τρία άποσπάσματα πού δέν μιλοϋν εύθέως για τήν άναπαράσταση χρησιμοποιοϋνται για νά καταγράψουν τρείς άρνήσεις τής άναπαράστασης. Οί άρνήσεις τής άναπαράστασης δέν άποφεϋγουν νά εΐναι καί οί ΐδιες άναπαραστάσεις. Ή προσαγωγή τών άποσπασμάτων καί ή μεταξϋ τους προσέγγιση κατασκευάζει τήν σημερινή έπερώτηση τής άναπαράστασης στην άρχιτεκτονική.

Πρώτη στιγμή “χωρίς” άναπαράσταση: τό γεράκι τοϋ Bataille.

“...δέν ύπάρχει ύπέρβαση άπό τό ζώο πού τρώει στο ζώο πού τρώγεται: ύπάρχει όπωσδήποτε διαφορά άλλ’ αυτό τό ζώο πού τρώει τ’ άλλο δέν μπορεί νά άντιπαρτεθει μέσα άπό τήν κατάφαση αύτής τής διαφορᾶς.

Ζώα ενός όρισμένου είδους δέν τρώγονται μεταξϋ τους... Αυτό άληθεϋει, μά δέν έχει σημασία, άφοϋ ό άστέριος (είδος γερακιοϋ) πού τρώει τήν κότα δέν τήν ξεχωρίζει καθαρά άπ’ τόν έαυτό του μέ τόν ΐδιο τρόπο πού έμείς ξεχωρίζουμε ένα άντικείμενο άπ’ τόν έαυτό μας. Ή διάκριση άπαιτεί μία *θέση* [position] τοϋ άντικειμένου ως τέτοιου. Άν τό άντικείμενο δέν έχει τεθει δέν ύπάρχει *άπη* διαφορά. Τό ζώο πού τρώγεται άπό ένα άλλο ζώο δέν ύπάρχει άκόμα ως άντικείμενο. Δέν ύπάρχει σχέση ύποτέλειας ανάμεσα στο ζώο πού τρώγεται καί στο ζώο πού τρώει, όπως εκείνη πού συνδέει ένα άντικείμενο, ένα πράγμα, μέ τόν άνθρωπο πού ό ΐδιος άρνεΐται νά τόν άντιμετωπίζουν σάν πράγμα”. [...] “όλα τά ζώα εΐναι μέσα στον κόσμο όπως τό νερό μέσα στο νερό”¹.

¹ Θεωρία τής Θρησκείας, αθήνα 1982, σ. 18, 19.

Ἡ κατασπάρραξη, ὡς στιγμή μέγιστης ἐγγύτητας, εἶναι ἡ πρώτη στιγμή “χωρίς” ἀναπαράσταση.

Δεύτερη στιγμή “χωρίς” ἀναπαράσταση: τὸ ἀστέρι τοῦ Kierkegaard.

“Ἄν ... ἡ ὄρασή σας ἀντιληφθεῖ ἓνα ἄστρο, αὐτό θά καταστεῖ ἀμφίβολο τῆ στιγμή πού θά θελήσετε νά ἐξηγήσετε τήν φανέρωσή του. Εἶναι σάμπως ὁ στοχασμός νά ἐξαφάνισε τὸ ἄστρο ἀπό τά μάτια σας”².

Ἡ *συνειδητοποίηση* τῆς ἀναπαράστασης καί ἡ ὑπερβολική ἀπόσταση ἀπό τὸ ἀναπαριστώμενο δημιουργεῖ τήν συνθήκη ἀπώλειας τοῦ ἀναπαριστωμένου. Δίπλα στό ἀναπαριστώμενο ἀναπτύσσεται πλῆθος ἄλλων ὁμοίων μέ αὐτό. Ἡ συμπαρουσία ὀργανώνει κάποιου εἴδους ἀπουσία. Αὐτή εἶναι ἡ δεύτερη στιγμή “χωρίς” ἀναπαράσταση.

Τρίτη στιγμή “χωρίς” ἀναπαράσταση: ἡ μέλισσα καί ἡ ὄρχιδέα τοῦ Deleuze.

“Ἡ μέλισσα καί ἡ ὄρχιδέα δίνουν τὸ παράδειγμα. Ἡ ὄρχιδέα μοιάζει νά σχηματίζει τήν εἰκόνα μέλισσας, ἀλλά στήν πραγματικότητα (en fait) ὑπάρχει ἓνα γίνεσθαι-μέλισσα τῆς ὄρχιδέας, ἓνα γίνεσθαι-ὄρχιδέα τῆς μέλισσας, κάποια διπλή σύλληψη (σ. μ. : capture: ἐπίσης ἀρπαγή, αἰχμαλωσία τῆς ὄρχιδέας ἀπό τήν μέλισσα καί τῆς μέλισσας ἀπό τήν ὄρχιδέα) ἀφοῦ “αὐτό πού” καθένα [μέλισσα, ὄρχιδέα] γίνεται δέν μεταμορφώνεται λιγότερο ἀπό “αὐτό τὸ ὁποῖο” γίνεται. Ἡ μέλισσα γίνεται μέρος τοῦ μηχανισμοῦ ἀναπαραγωγῆς τῆς ὄρχιδέας, τήν ἴδια στιγμή πού ἡ ὄρχιδέα γίνεται σεξουαλικό ὄργανο τῆς μέλισσας”³.

Ὁ μεταμορφωτικός μηχανισμός, ἡ ἐγκατάσταση στήν κίνηση τοῦ μηχανισμοῦ πού παράγει τήν ὁμοιότητα κατασκευάζει ἓναν ἀντικαθρεφτισμό καί μαζί μέ αὐτόν τήν τρίτη στιγμή “χωρίς” ἀναπαράσταση. Ἡ “διαμονή” στό γίνεσθαι τῆς ἀλληλεπίδρασης στερεῖ κάθε στιγμή τὸ ἀναπαριστώμενο ἀπό τήν ἀναπαράσταση.

Τά ἀποσπάσματα ὀργανώνουν τήν τριπλή ἐρώτηση γιά τήν ἀναπαράσταση στήν ἀρχιτεκτονική. Ὑπολογίζεται ὅτι μέ αὐτά ἀγόμαστε στό μέγιστο βᾶθος ὅπου ὀδηγεῖ ἡ ἐρώτηση γιά τήν ἀναπαράσταση. Γιά νά προσανατολιστοῦν μέ βία πρὸς αὐτόν τὸν σκοπὸ ἐπισυνάπτεται στὰ ἀποσπάσματα κάποια ἀκόμη ἀναπαράσταση (ἢ οἱ παραπάνω σκέψεις ἐπισυνάπτονται στήν τελευταία αὐτή ἀναπαράσταση). Πρόκειται γιά τὸν ἀναδιπλασιασμό πού ζητᾷ τὸ μὴ ἀναπαριστώμενο μέ τὸν τρόπο τῆς

² Ὁ Κίρκεγκωρ προσανατολίζει τήν παρατήρησή του πρὸς κάποια θεώρηση τῆς πίστεως: ἡ πίστη, (πού ἐνίοτε μπορεῖ νά εἶναι τυφλή), εἶναι γιά τὸν Κίρκεγκωρ βουλητική πράξη ἐλευθερίας. Σαῖρεν Κίρκεγκωρ, *Φιλοσοφικά Ψυχία ἢ κινήματα καί περιμήματα*, Ἀθήνα, Καστανιώτης, 1998, σ. 151.

³ Gilles Deleuze, *Dialogues*, Flammarion, Παρίσι, 1977, σ. 8-9.

άρχιτεκτονικής αναπαράστασης. Πρόκειται για την ανάρτηση ενός σχεδίου πάνω σε ένα κτίριο. Το κτίριο είναι η εγκαταλελειμμένη αποθήκη απέναντι από τα δύο άμφιθέατρα όπου έλαβε χώρα το συνέδριο περί αναπαραστάσεων, στην πόλη του Βόλου. Την πρώτη ημέρα του συνεδρίου, πάνω στην μακρά όψη του σύγχρονου έρειπίου στερεώθηκε με καρφιά μια μεταλλική πινακίδα. Πάνω της τυπώθηκε το γραμμικό σχέδιο της ίδιας της όψης του κτίσματος όπου τοποθετήθηκε η πινακίδα. Το σχέδιο στήθηκε στο πρόγραμμα autocad και η επεξεργασία του έγινε σε photoshop. Περιλαμβάνει τα σταθερά και τα μεταβλητά στοιχεία της όψης (έπιγραφές, μεταλλικά ελάσματα, ιδιαιτερότητες του σοβά) αλλά όχι την εικόνα της επικολλημένης πινακίδας.